

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul și Comitetul Economic și Social European – Comerț, creștere și dezvoltare – Adaptarea politicii comerciale și de investiții pentru țările care au cel mai mult nevoie de sprijin

COM(2012) 22 final

(2012/C 351/17)

Raportor: **dna Evelyne PICHENOT**

La 27 ianuarie 2012, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comerț, creștere și dezvoltare – Adaptarea politicii comerciale și de investiții pentru țările care au cel mai mult nevoie de sprijin

COM(2012) 22 final.

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 5 septembrie 2012

În cea de-a 483-a sesiune plenară, care a avut loc la 18 și 19 septembrie 2012 (ședința din 18 septembrie 2012), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 127 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 6 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul reamintește

La încheierea unui deceniu de politică voluntaristă europeană care a corelat comerțul cu dezvoltarea, comunicarea Comisiei Europene intitulată „Comerț, creștere și dezvoltare – Adaptarea politicii comerciale și de investiții pentru țările care au cel mai mult nevoie de sprijin⁽¹⁾” face un bilanț moderat al acestei perioade, într-o lume complet bulversată. Peste 50 % din comerțul mondial este desfășurat în prezent de țările în curs de dezvoltare (TCD). Comerțul sud-sud prezintă cel mai mare potențial de creștere în următorii ani. Obstacolele din calea comerțului s-au modificat ele însele și îmbracă, mai mult decât înainte, forma unor bariere diferite de cele tarifare, o problemă majoră pentru exporturile din țările TCD.

În acest context, CESE subliniază importanța unei mai bune integrări a TCD în schimburile regionale și internaționale. Totodată, sprijină angajarea UE în favoarea multilateralismului și încheierea rapidă a unui acord OMC favorabil țărilor terțe sau celor mai puțin dezvoltate (LDC). CESE reamintește totuși că comerțul rămâne un mijloc, nu un scop. Într-o lume supusă mutațiilor, marcată de presiuni fără precedent în domeniul mediului și de creșterea inegalităților între cei bogați și cei săraci, provocarea actuală este de a înscrie politicile comerciale într-un nou mod de dezvoltare, mai incluziv și mai durabil.

1.2 Comitetul sprijină

Noua comunicare privind comerțul, investițiile și dezvoltarea trebuie salutăată ca rezultat al unei colaborări eficiente între direcțiile generale ale Comisiei Europene. CESE recunoaște calitatea contribuției societății civile la consultarea publică,

⁽¹⁾ Comerț, creștere și dezvoltare – Adaptarea politicii comerciale și de investiții pentru țările care au cel mai mult nevoie de sprijin COM(2012) 22 final.

pertinența diagnosticului, precum și eforturile depuse în vederea realizării coerenței și a punerii în aplicare a obiectivelor legate de comerț din Agenda pentru schimbare⁽²⁾. În mod special, salută interesul manifestat pentru impactul, monitorizarea și evaluarea politicilor comerciale, care asigură cele mai solide baze pentru o abordare pragmatică a legăturilor dintre comerț și dezvoltare. CESE, împreună cu partenerii săi, se implică în această monitorizare și dorește o evaluare a obstacolelor care stau în calea comerțului și a investițiilor și care pot afecta anumite țări în curs de dezvoltare.

CESE împărtășește interesul acordat accesului operatorilor privați, în special al IMM-urilor și microîntreprinderilor, la credite și la ajutoare pentru comerț, precum și interesul pentru sprijinirea comerțului local și regional între micii fermieri. CESE reamintește conducătorilor TCD importanța creării unui climat investițional stabil la scară națională și rolul crucial al ofertei în dezvoltare.

CESE susține inițiativa DG DEVCO (Direcția Generală Dezvoltare și Cooperare a Comisiei Europene) privitoare la deschiderea unui dialog structurat pe tema dezvoltării, intitulat „Forumul politicii de dezvoltare” și aflat într-o etapă intermediară până în 2013.

1.3 Comitetul are un punct de vedere critic

În ceea ce privește bulversarea situației mondiale, urgențele climatice și decalajul tot mai mare dintre țările emergente și cele non-emergente, comunicarea se limitează la o adaptare a

⁽²⁾ „Creșterea impactului politicii UE în domeniul dezvoltării: o agendă a schimbării”, COM(2011) 637 final.

politicilor, justificând *a posteriori* reforma sistemului generalizat de preferințe tarifare (SGP). Definirea unei noi viziuni asupra dezvoltării trebuie să devină o prioritate pentru UE și pentru partenerii săi, ale căror capacități trebuie consolidate în vederea unei dezvoltări incluzive și durabile. Comitetul solicită o dezbateră largă cu societatea civilă, pentru a porni în această direcție.

Comunicarea rămâne reticentă și în legătură cu anumite subiecte importante. În special, nu trage toate învățămintele din analizele sale privind fragmentarea comerțului internațional. Comunicarea confirmă faptul că în prezent se distinge în comerțul internațional trei grupuri de țări: LDC, a căror contribuție la comerțul mondial este marginală, țările emergente cu creștere economică rapidă și, între aceste două grupuri, țările „de mijloc”. Deoarece insistă asupra țărilor „care au cel mai mult nevoie de ajutor”, ea nu mai detaliază și tratamentul comercial acordat țărilor „de mijloc”, care totuși constituie majoritatea țărilor în curs de dezvoltare. Un SGP mai restrictiv nu poate înlocui o strategie de dezvoltare.

În sfârșit, CESE avertizează cu privire la limitările pe care le prezintă diferențierea țărilor exclusiv pe criteriul veniturilor (PIB). Depășirea criteriului veniturilor naționale (așa cum se procedează în cazul LDC), pentru a diferenția mai adecvat TCD este o promițătoare direcție de acțiune, pe care UE ar trebui să continue s-o promoveze în cadrul forumurilor internaționale. UE a avut deja ocazia de a ridica acest subiect în cadrul dezbaterilor privind Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului după 2015 și obiectivele dezvoltării durabile (ODD).

1.4 Comitetul recomandă

CESE reamintește importanța elaborării unor strategii de dezvoltare *sui generis*, care să combine politicile interne și cele comerciale în vederea unei creșteri economice durabile și incluzive. Măsurile interne de consolidare a statului de drept, de corectare a disfuncționalităților pieței și de construire a unui mediu economic și social stabil sunt componente esențiale ale strategiei de dezvoltare. Fără aceste elemente, contribuția comerțului la dezvoltare nu poate fi decât marginală și limitată, în special în domeniul agricol.

CESE își reiterează recomandarea referitoare la integrarea studiilor de impact privind dezvoltarea durabilă într-un ciclu mai amplu de evaluare a consecințelor politicilor comerciale, din stadiul ex-ante până în stadiul ex-post, evaluare care să țină seama și de obiectivele europene ale Strategiei Europa 2020.

CESE încurajează UE să integreze în mai mare măsură în strategia sa comercială în raport cu TCD concluziile din iunie 2012 ale Organizației Internaționale a Muncii (OIM) privind nivelul minim de protecție socială.

CESE recomandă ca dispozițiile privitoare la dezvoltarea durabilă să fie integrate într-o evaluare globală a acordurilor de liber schimb, prin proceduri de monitorizare periodică și de analiză *ex post* a acestor acorduri în cadrul CESE. În plus, CESE dorește ca dispozițiile privitoare la dezvoltarea durabilă ale

oricărui acord comercial să includă un angajament specific în materie de monitorizare și de evaluare a impactului avut de acordul complet privind dezvoltarea durabilă.

CESE încurajează UE să promoveze în continuare, în cadrul forumurilor internaționale, accesul liber de cote și de taxe vamale al produselor care provin din LDC. O prioritate a Uniunii ar putea deveni și consolidarea capacităților de negociere ale LDC, în scopul semnării de către acestea a unor acorduri comerciale sud-sud.

CESE solicită ca UE să inițieze un proces de reflecție cu privire la viitorul acordurilor de parteneriat economic (APE), având în vedere situația de blocaj prelungit. CESE dorește să fie asociat într-o mai mare măsură la acest proces și consideră util ca specificitățile țărilor „de mijloc” să fie mai atent luate în considerare în această dezbateră.

2. Învățămintele ce se cuvin trase din fragmentarea comerțului internațional

2.1 Începând din 2006, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul internațional este de peste 50 %, pentru prima dată de la revoluția industrială. Deja se observă de un deceniu un început de convergență între veniturile țărilor în curs de dezvoltare și veniturile țărilor dezvoltate, fenomen denumit încă *recuperare a decalajelor*. Aceste două fenomene sunt strâns legate de reducerea treptată a barierelor tarifare pe plan global și de rolul pe care țările emergente, în special China, îl joacă în comerțul mondial. Geografia schimburilor industriale se mută spre Asia, iar cea a schimburilor agricole se deplasează spre Brazilia. Totodată se modifică structura schimburilor, comerțul cu bunuri fiind dublat de unul cu prestări de servicii, iar majoritatea produselor schimbate în lume fiind produse intermediare, și nu finite. Se disting trei grupuri de țări: LDC, a căror contribuție la comerțul mondial este marginală, țările emergente cu creștere economică rapidă și, între aceste două grupuri, țările „de mijloc”, care formează majoritatea țărilor aflate în curs de dezvoltare.

2.2 Începerea recentă a recuperării decalajelor economice ascunde însă importante diferențe de viteză a convergenței dintre țări, în detrimentul țărilor în curs de dezvoltare non-emergente (TCDNE). Din această primă perspectivă, schimbul este inegal între cele mai sărace țări și celelalte. Deși fiecare țară beneficiază de pe urma schimbului, anumite specializări au valoare adăugată mai mare decât altele și, în general, pentru cele mai sărace țări sunt caracteristice încă specializările cele mai puțin rentabile (comparativ). Acestea sunt „condamnate” la exploatarea câtorva resurse extractive și agricole tropicale, care le conferă un avantaj absolut în cadrul schimbului, remunerarea tinzând însă să scadă cu timpul în comparație cu plata activităților industriale și a serviciilor.

2.3 Scumpirea în ritm susținut a materiilor prime miniere și agricole, cauzată, în principal, de creșterea cererii în țările emergente, are aparența unui noroc căzut din cer pentru țările în curs de dezvoltare ce exportă aceste produse, deși acest lucru

riscă să le condamne la specializare primară, expunându-le la *blestemul materiilor prime* (slaba rezistență la șocuri, instabilitatea veniturilor din exporturi și a bugetelor publice, propensiunea către constituirea de rente și finanțarea de conflicte armate), la fenomene de supraevaluare a taxelor de schimb și de acaparare a terenurilor. Diversificarea exporturilor este necesară pentru dezvoltarea durabilă a unei economii. Cu toate acestea, semnalele emise de piețe riscă să confirme dependența istorică a economiilor țărilor în curs de dezvoltare față de aceste produse.

2.4 Recuperarea decalajelor economice este însoțită de asemenea de creșterea inegalităților de pe plan intern din aceste țări. Statului îi revine sarcina – în limitele și termenii stabiliții de contractul social – de a veghea la redistribuirea echitabilă a beneficiilor de pe urma deschiderii comerciale în ansamblul economiei sale și pe întregul său teritoriu. Beneficiile rezultate din comerț și cele creșterii nu se distribuie spontan tuturor actorilor economici și – cu atât mai puțin – celor mai vulnerabile segmente din economie, de unde importanța elaborării unor strategii de dezvoltare *sui generis* care să combine politicile interne și comerciale într-o perspectivă de creștere partajată. Dotate cu o bază fiscală redusă și cu capacități bugetare mai slabe, țările în curs de dezvoltare se confruntă în acest caz cu un al doilea handicap.

2.5 Ca și în cazul schimburilor, ale căror geografie și structură se schimbă, și politicile industriale și comerciale evoluează. În ultimii zece ani, modalitățile de integrare în comerțul internațional a țărilor în curs de dezvoltare au suferit mutații, ca urmare a erodării preferințelor comerciale și a înmulțirii acordurilor regionale și bilaterale. În documentul său de lucru, Comisia constată existența unei marginalizări persistente a LDC în comerțul mondial. Abordarea voluntaristă din comunicarea din 2002, stabilită în lumina încheierii Runde de la Doha pentru dezvoltare, nu s-a dovedit suficientă pentru a spori semnificativ integrarea a țărilor cel mai puțin dezvoltate în comerțul mondial, aproape toate schimburile desfășurându-se *fără ele*.

2.6 Concurența nu se mai manifestă între granițe, ci în interiorul țărilor. În general, în afara câtorva linii tarifare, barierele din calea comerțului iau din ce în ce mai mult forma unor obstacole netarifare, precum norme, coduri, subvenții și reglementări. În acest sens, emergența țărilor BRICS în comerțul internațional înseamnă mai puțin avantaje ale simplei deschideri comerciale, cât beneficii ale strategiilor de dezvoltare clare, planificate, adecvate și autonome ce combină politici publice voluntariste și stimulente de piață. Lipsa unei strategii de dezvoltare și a capacității de proiectare în globalizare semnalează, în sens invers, o a treia inegalitate cu care se confruntă țările cel mai puțin avansate.

2.7 Inegalitățile de venituri provenite din specializarea în sectorul comerțului, inegalitățile în capacitatea de finanțare a unei creșteri ecologice și incluzive și inegalitățile în capacitățile politice de concepere, programare și îndrumare a unei strategii de dezvoltare sunt cele trei inegalități care afectează țările cel mai puțin dezvoltate în comerțul „modern”. Aceste inegalități sunt interdependente și au tendința de a crește fără o acțiune colectivă potrivită care să combine în aceeași abordare globală

politici comerciale, de investiții și de cooperare pentru dezvoltare, așa cum preconizează obiectivul 8 din Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului.

3. Necesitatea unei viziuni strategice europene într-o lume în schimbare, în conformitate cu Strategia Europa 2020

3.1 Comunicarea Comisiei Europene privind comerțul, creșterea și dezvoltarea confirmă marile principii ale precedentei comunicări din 2002, subliniind însă necesitatea de a distinge tot mai mult între țările în curs de dezvoltare, pentru a focaliza atenția pe cele care au cel mai mult nevoie de ajutor. Plecând de la această constatare, Comisia stabilește șase priorități pentru deceniul actual: preferințe comerciale mai precise, asistență mai eficientă acordată comerțului, promovarea și protecția investițiilor străine directe, negocierea modulară – în funcție de veniturile țărilor – a acordurilor complete de liber schimb, promovarea bunei guvernante (inclusiv dezvoltarea durabilă) și, în fine, consolidarea rezistenței țărilor celor mai vulnerabile la șocurile externe și interne.

3.2 CESE sprijină aceste priorități, înscrise în continuitate, insistând totodată asupra faptului că ele nu răspund decât în parte celor trei mari mize contemporane ale dezvoltării. Noua comunicare privind comerțul, creșterea și dezvoltarea este elaborată pe baza materialelor de mare interes colectate în timpul remarcabilei consultări publice pe această temă din 2011 și trebuie să fie salutată ca fructul cooperării eficiente dintre direcțiile generale. Ea vine în completarea Comunicării privind comerțul, creșterea și afacerile internaționale, care rămâne coloana vertebrală a relației dintre comerț și Strategia Europa 2020. În afară de progresele acestei comunicări specifice, cum ar fi diferențierea crescândă între țări în materie de dezvoltare și un interes sporit pentru operatorii privați, Comunicarea privind legătura dintre comerț și dezvoltare este lipsită de o viziune strategică reînnoită.

3.3 Așa cum subliniază comunicarea și studiul care a precedat-o, integrarea în piața globală nu este nici un scop în sine, nici o condiție suficientă de dezvoltare. Deschiderea comercială și accesul la piață nu reprezintă o strategie de dezvoltare, ci doar un element al acesteia. Măsurile luate pe plan intern în vederea consolidării statului de drept, corectării deficiențelor pe piață și securizării mediului economic și uman sunt componente indispensabile ale strategiei de dezvoltare și premise pentru a obține beneficii din comerț, în special în domeniul agricol.

3.4 În lipsa unei viziuni comune în materie de dezvoltare, inițiativele politice de acces privilegiat la piețele externe, precum SGP și acordurile de parteneriat economic (APE), implementate de Uniunea Europeană, nu au putut determina saltul de creștere scontat. Cele mai îngrijorătoare nu sunt beneficiile economice modeste ale acestor inițiative pentru țările în curs de dezvoltare, ci voința politică redusă manifestată de țările vizate de astfel de acorduri. Amploarea exactă a beneficiilor așteptate de la reducerea barierele tarifare și netarifare ar trebui stabilită mai clar de către Uniunea Europeană, pentru ea însăși și

pentru țările partenere. În fine, se cuvine ca Uniunea Europeană să demonstreze coerența politicii sale externe destinate țărilor ACP, care privilegiază dimensiunea regională în materie de comerț (APE)⁽³⁾, chiar dacă politicile de dezvoltare și creștere rămân apanajul nivelului național în regiunile respective.

3.5 La nivel multilateral, se impune aceeași constatare. Contrar constatărilor ce pot fi făcute în negocierile privind schimbările climatice, unde țările în curs de dezvoltare – și în special TCDNE – și-au însușit mizele negocierii, implicarea politică a TCDNE în Runda de la Doha se dovedește neglijabilă sau inexistentă. Pe de altă parte, prioritățile și nevoile țărilor ce beneficiază de asistență în sectorul comerțului sunt definite în mod deficient, din cauza lipsei de capacitate și de spațiu politic suficient în aceste țări, necesare elaborării unor strategii de dezvoltare durabilă.

3.6 În apărarea Uniunii Europene se poate spune că spiritul acordurilor încheiate între state-națiuni suverane guvernează cooperarea internațională pentru dezvoltare. Or, în fapt, această diplomatie se desfășoară astăzi cu țări vulnerabile și cu capacități limitate. Urmarea este că, în strategiile de dezvoltare și în programarea ajutoarelor, comerțul este neglijat. Construirea unei noi viziuni asupra dezvoltării trebuie să devină o prioritate atât pentru Uniunea Europeană, cât și pentru țările sale partenere, ale căror capacități în acest sens trebuie consolidate. Punerea în aplicare a politicilor naționale reprezintă cheia transformării comerțului într-un factor de dezvoltare. Pe termen scurt, pragmatismul, tatonarea și experimentarea trebuie să fie cele care dau direcție măsurilor UE în materie de comerț pentru dezvoltare și să contribuie la construirea acestei viziuni în conformitate cu Strategia Europa 2020.

4. O abordare pragmatică a comerțului și a investițiilor în slujba unei viziuni a dezvoltării

4.1 Dezvoltarea capacităților și a mecanismelor de monitorizare și de evaluare a impactului comerțului

4.1.1 Natura empirică a legăturii dintre comerț și dezvoltare impune elaborarea unei abordări pragmatice a politicilor comerciale, într-un context de experimentare și învățare. Nu se poate stabili sau afirma *ex ante* dacă un acord comercial este bun sau nu pentru dezvoltare. CESE reiterează recomandarea exprimată într-un aviz anterior, de a înscrie studiile de impact asupra dezvoltării durabile în cadrul unui ciclu mai amplu de evaluare a consecințelor politicilor comerciale, de la stadiul *ex ante* la cel *ex post*, care să țină seama de obiectivele europene ale Strategiei Europa 2020.

⁽³⁾ A se vedea Declarația finală de la Santo Domingo, la încheierea celui de al 12-lea seminar regional al mediilor economice și sociale ACP-UE, 5 și 6 iulie 2012. <http://www.esc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-acp-eu-twelfth-regional-seminar-fd.24031>

4.1.2 Monitorizarea și evaluarea se impun, pe de o parte, mai ales în domeniul politicilor complementare acordurilor comerciale, în vederea îmbunătățirii performanțelor acestora prin revizuire succesive și, pe de altă parte, în examinarea dispozițiilor privind *dezvoltarea durabilă*, pe care CESE dorește în mod imperativ să le vadă incluse în orice acord comercial al Uniunii. CESE recomandă ca dispozițiile privitoare la dezvoltarea durabilă să fie integrate într-o evaluare globală a acordurilor de liber schimb, prin proceduri de monitorizare periodică și de analiză *ex post* a acestor acorduri în cadrul CESE. În plus, CESE dorește ca dispozițiile privitoare la dezvoltarea durabilă aflate în curs de negociere să includă un angajament specific în materie de monitorizare și de evaluare a impactului avut de acordul complet privind dezvoltarea durabilă.

4.1.3 Evaluarea regulată a eficienței și impactului pe care le-ar putea avea stimularea comerțului și a diverselor modalități de acces la piețe propuse țărilor în curs de dezvoltare de către UE (tratament special și diferențiat, APE, SGP etc.), ar trebui să facă posibilă și consolidarea elementelor care în prezent sunt esențiale pentru politicile Uniunii Europene. Evaluarea științifică și independentă a impactului reprezintă esența reformei politicilor de asistență publică pentru dezvoltare (APD). Cu o sumă depășind 10 miliarde de EUR în 2010, asistența în domeniul comerțului ar fi mai eficientă și mai relevantă prin elaborarea unor indicatori care să permită evaluarea efectelor sale.

4.1.4 Pe lângă SGP, rămân neutilizate marje de manevră de care ar putea beneficia țările în curs de dezvoltare. Așa cum se menționează într-un aviz anterior, CESE sprijină orice inițiativă a UE care urmărește încurajarea țărilor în curs de dezvoltare în fructificarea dispozițiilor privind securitatea alimentară. În contexte multilaterale, regionale și bilaterale, este mare nevoie să le fie înlesnit accesul la instrumente comerciale disponibile cum ar fi măsurile de salvagardare, prin care să poată acționa în cazurile în care cresc semnificativ importurile ce riscă să pună în pericol producția locală de mărfuri alimentare⁽⁴⁾ și prin care pot să măsoare consecințele.

4.1.5 CESE reia propunerea sa dintr-un aviz anterior⁽⁵⁾, de a se alocă resurse și un sprijin regulat sporirii transparenței, monitorizării și credibilității comerțului echitabil. De altfel, CESE încurajează evaluarea sistematică a impactului comerțului echitabil nu doar asupra beneficiarilor vizați, ci și asupra persoanelor din regiunile producătoare care nu beneficiază de pe urma produselor luate în considerare.

⁽⁴⁾ Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor - Comerț, creștere și afaceri internaționale. Politica comercială – componentă cheie a strategiei UE 2020, COM(2010) 612 final, JO C 043 din 15.2.2012.

⁽⁵⁾ Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European și Comitetul Economic și Social European - Contribuind la dezvoltarea durabilă: rolul comerțului echitabil și al sistemelor neguvernamentale de asigurare a durabilității comerciale, COM(2009) 215, JO C 339 din 14.12.2010.

4.1.6 În conformitate cu programul de lucru 2010-2013 ce abordează coerența politicilor desfășurate în serviciul dezvoltării, este absolut necesar să se evalueze coerența mecanismelor comerciale la care participă UE (în special în ceea ce privește accesul la medicamente, drepturile de proprietate intelectuală și munca decentă). CESE încurajează Uniunea să integreze în mai mare măsură concluziile din iunie 2012 ale OIM privind minimul de protecție socială în strategia sa comercială cu privire la țările în curs de dezvoltare.

4.1.7 CESE insistă asupra extinderii monitorizării și evaluării obstacolelor din calea comerțului și a investițiilor, printre ale căror victime ar putea fi și unele dintre țările în curs de dezvoltare.

4.1.8 Pentru a fi eficiente și a face posibilă reforma politicii comerciale favorabile dezvoltării, învățarea și evaluarea trebuie să implice în mare măsură societatea civilă, dincolo de practicile actuale, în special în cadrul mecanismelor de monitorizare a acordurilor comerciale și a celor de parteneriat economic.

4.2 Sprijinirea operatorilor privați din țările în curs de dezvoltare

4.2.1 CESE recunoaște că accentul cade în comunicare pe rolul crucial pe care îl joacă operatorii privați, în special micii fermieri și micii întreprinzători (ce reprezintă coloana vertebrală a economiei din numeroase țări în curs de dezvoltare), și subliniază că trebuie promovată conduita responsabilă în afaceri, trebuie încurajate parteneriatele dintre sectorul privat și cel public și recunoscute diversele forme de întreprinderi precum cooperativele, societățile mutuale și alte forme de întreprinderi ale economiei sociale⁽⁶⁾. Comitetul recunoaște importanța creării unui climat sigur pentru investiții, a unei legislații stabile pentru mediul de afaceri și a unei fiscalități echitabile, precum și necesitatea instituirii unui sistem juridic eficient și previzibil, capabil să garanteze securitatea juridică a investițiilor naționale și străine. CESE subliniază importanța infrastructurii și a serviciilor de comerț online într-o strategie de consolidare și de diversificare a ofertei la export.

4.2.2 CESE sprijină măsurile ce facilitează accesul micilor fermieri și al micilor întreprinzători la asistența în domeniul comerțului, pentru a le permite fructificarea beneficiilor ce decurg din schimburi, și promovează politicile ce determină transferul activităților din sectorul informal către activități înregistrate. În acest sens, CESE reamintește că sunt actuale concluziile studiului comun elaborat de OIM și OMC⁽⁷⁾, conform căruia „*puternica incidență a forței de muncă informale în țările în curs de dezvoltare le împiedică să beneficieze de deschiderea comerțului, aruncându-i în capcana sărăciei pe lucrătorii aflați în perioada de tranziție*”. Acțiunile în favoarea egalității dintre bărbați și femei și sprijinirea activităților femeilor vor

contribui la acest transfer al sectorului informal spre activități înregistrate. Prioritatea acordată combaterii corupției și dezvoltării infrastructurii trebuie menținută. Colaborarea dintre partenerii sociali și celelalte organizații ale societății civile în combaterea corupției în cadrul parteneriatului Euromed ar putea oferi învățăminte.

4.2.3 Avantajul comparativ pe care îl are UE prin susținerea operatorilor privați, oricare ar fi formele de antreprenariat, trebuie consolidat în raport cu cel de care dispun alte instituții – atât naționale, cât și multilaterale – pentru a spori eficiența mecanismelor de acordare a asistenței în domeniul comerțului Uniunii, mai ales pe măsură ce crește comerțul sud-sud. Uniunea trebuie să asigure delegațiilor sale din țările terțe resurse umane pe măsura mizelor, asociind aceste delegații în mai mare măsură la capitalizarea experiențelor de pe teren.

4.2.4 Organizațiile profesionale foarte active în sectorul privat pot contribui în mod semnificativ la identificarea necesităților de cooperare ale țărilor partenere. Consultarea mai strânsă a acestor organizații, prin intermediul CESE, ar trebui să contribuie la adaptarea ofertei de cooperare la cerere. Antecedentele pe care le reprezintă negocierea APE și elaborarea de planuri strategice de reducere a sărăciei sub egida Băncii Mondiale au permis consolidarea și structurarea organizațiilor profesionale din țările în curs de dezvoltare.

4.2.5 După cum subliniază Comisia, Comitetul este favorabil ideii ca prin responsabilitatea socială a întreprinderilor să se promoveze condiții de concurență loială la nivel mondial în domeniul comerțului și în cel al investițiilor. S-a stabilit că prin intermediul acordurilor-cadru internaționale care-i cuprind și pe subcontractanți, unele mari întreprinderi de origine europeană au jucat un rol de avangardă în introducerea normelor sociale, ecologice și de bună guvernare în comerț. Prin urmare, însușirea orientărilor OCDE reprezintă o propunere bună, ce are avantajul de a cuprinde un mecanism de reclamații în caz de litigiu. De asemenea, aceste principii se referă la necesitatea publicării în fiecare an a unor informații societale pertinente, fiabile și verificabile, care vor trebui generalizate.

4.3 Pregătirea reformelor guvernantei mondiale

4.3.1 Oferta de cooperare în materie de comerț și dezvoltare ar trebui extinsă și ar trebui să includă țările emergente, alături de țările OCDE, furnizori tradiționali de asistență publică pentru dezvoltare și de acces privilegiat la piețe. Cele mai importante marje de manevră aparțin în prezent țărilor emergente. În speță, CESE recomandă UE să promoveze mai activ un acces efektiv, liber de taxe vamale și de cote de import al produselor originare din țările cel mai puțin dezvoltate, în cadrul forumurilor multilaterale (în special în cadrul G20), dar și în relațiile bilaterale cu toate țările emergente. Consolidarea de către UE a capacității de negociere de către aceste țări a unor acorduri comerciale sud-sud ar putea deveni de asemenea o prioritate europeană.

⁽⁶⁾ Avizul Comitetului Economic și Social European privind economia socială în America Latină, JO C 143 din 22.5.2012.

⁽⁷⁾ Globalizare și locuri de muncă informale în țările în curs de dezvoltare, studiu comun al OMC și OIM, 2009.

4.3.2 CESE insistă să fie depuse toate eforturile în vederea încheierii Runderi de la Doha pentru dezvoltare, cel puțin sub forma unui acord pus în aplicare anticipat favorabil doar țărilor cel mai puțin dezvoltate și care să includă un angajament larg al donatorilor, indiferent dacă sunt sau nu membri ai Comitetului de asistență pentru dezvoltare (CAD). CESE își reafirmă dorința ca anul 2015 – termenul de îndeplinire a Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului (ODM) – să fie dedicat cooperării internaționale. Bilanțul ODM și perspectiva deschisă de Summitul Rio+20 privind dezvoltarea durabilă vor face obiectul unui aviz al Comitetului, în paralel cu consultările.

4.3.3 În același timp, strategia UE de comerț și dezvoltare nu se limitează, pe de o parte, la mai multă reciprocitate cu țările emergente și, pe de altă parte, la accesul fără taxe pentru

produsele din țările cel mai puțin dezvoltate. Țările non-emergente sau „*de mijloc*” (TCDNE), situate între aceste două grupuri de țări, sunt parteneri cu care UE ar putea dezvolta interese reciproce. Acestea ar putea fi buni aliați în promovarea unei mai bune guvernante, obiectiv-cheie al UE. Dată fiind prioritatea acordată țărilor care au cea mai acută nevoie de ajutor, din această comunicare lipsește o strategie explicită, care să nu se limiteze la un sistem generalizat de preferințe mai restrictiv.

4.3.4 Depășirea criteriului unic, cel al venitul național, (așa cum se face pentru LDC) spre a diferenția mai bine TCD reprezintă un șantier deschis și promițător pentru ameliorarea eficacității tratamentului special și diferențiat și a ajutorului comercial. Acesta este un subiect pe care UE ar putea să-l aducă în discuția privind ODM după 2015 și obiectivele dezvoltării durabile (ODD).

Bruxelles, 18 septembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON